

Synpunkter på ansökan

Mark- och miljödomstolen förhandling i Gimo 2017-10-12, punkt 84

Varför anser vi att SKB:s ansökan inte kan ges tillåtlighet?

1. En slutförvarsanläggning för använt kärnbränsle skall innesluta det högaktiva avfallet under avsevärda tider så att det blir isolerat från mänskligt liv och biologiska organismer under över 100 000 (hundrausen) år.

Svenska Kärnbränslehantering AB, sökanden, är den part som har det juridiska ansvaret att ta fram den lösning som bäst kan bedömas uppfylla de högt ställda kraven.

Sökanden har på ett tidigt stadium ansett sig ha kommit fram till en metod, KBS-3, med inneslutning av bränslet i kopparkapslar som avses förvaras i urberget på cirka 500 m djup.

Metoden att förvara det högaktiva bränslet i kapslar av koppar bestämdes för snart 40 år sedan, d.v.s. under slutet av 1970-talet. Beteckningen KBS har använts sedan slutet av 1976. Den sista KBS-rapporten, KBS-3, redovisades 1983. Av den anledningen kallas metoden idag KBS-3 metoden, dess huvudsakliga utformning är från 1983, d. v. s. för 34 år sedan.

Vi har fått uppfattningen av det som kommit fram under åren att KBS-3 metoden med kopparkapslar på vetenskapliga grunder är ifrågasatt som en optimal och tekniskt hållbar lösning.

Vi har också fått uppfattningen att sökanden under kompletteringsfasen inte tagit tillräckliga initiativ för att reda ut oklarheter som gäller kopparkapselns långsiktiga säkerhet.

Oklarheten om kopparmetallens förmåga att motstå korrosion och annan påverkan i en tänkt slutförvarsmiljö i Forsmark gör att den upprättade analysen av långsiktig säkerhet, rapporten SR-site, måste ifrågasättas.

2. SKB skriver som sammanfattning (aktbilaga 552 s. 4) i mål M 1333-11 att det är SKB:s slutsats att det inte finns några vetenskapliga skäl för antagandet att koppar i rent vatten korroderar mer än vad som förutsägs av etablerad vetenskap.

Vår kommentar är att SKB använder begreppet ”etablerad vetenskap” för att ge intryck av det råder en oomtvistad kunskap i frågan om korrosion av koppar under syrgasfria förhållanden.

Vi vill påpeka att *Kärnavfallsrådet* i yttrandet över SKBs FUD-program (forsknings-, utvecklings- och demonstrationsprogram) 2016 i avsnittet om kopparkorrosion bland annat nämner att det i Fud-program 2016 borde ha framgått att det fortfarande finns olika uppfattningar om hur till exempel vätgasbildningen går till.”

Vi vill också påpeka att *Kärnavfallsrådet* i inledningen till granskningen av FUD program 2016 skriver: ”*Kärnavfallsrådet* anser att de olika forskningsprogram som beskrivs i Fud-program 2016 många gånger inte är tillräckligt allsidigt beskrivna, vilket leder till att de inte medger den öppenhet och insyn som önskas.”

Att öppenhet och insyn kritiserar pekar på att den forskning som SKB även hittills har bedrivit har sådana svagheter att projektets långsiktiga säkerhet kan ifrågasättas.

3. En utgångspunkt är att SKB redan på ett tidigt stadium anser sig ha kommit fram till den lösning som de anser vara bästa möjliga - KBS-3- metoden med kopparkapslar förvarade i urberget på cirka 500 m djup.

När det sedan har kommit andra synpunkter om vad som skulle kunna bäst uppfylla de långtgående säkerhetskraven, närmast förvaring i djupa borrhål på 3-5 km djup, är SKB inte längre pådrivande och initiativtagande för att utreda alternativ till KBS-3.

Forskning och utveckling sker i stället i USA där Sandia National Laboratories leder ett forskningsprojekt kring konceptet djupa borrhål.

Vi skulle ha önskat att se mer av öppenhet från SKBs sida med förmåga att ifrågasätta egna ståndpunkter. I stället har vi sett en fastlåsningsmodell från 1980-talet som av utomstående granskare har blivit ifrågasatt och som vi uppfattar på goda grunder.

4. Vi vill därför råda Mark- och miljödomstolen att i sitt yttrande ta fasta på den kritik som riktas mot KBS-3 projektet och meddela regeringen att domstolen avstyrker projektets tillåtlighet.

Uppsala 2017-10-11

Marianne Kahn
Ordförande
Naturskyddsföreningen Uppsala län

